

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institutio S. Ignatii Societatis Iesu Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XII. Cur Societas communem omnibus afflictationum mensuram no[n]
habeat, sed viribus singulorum co[n]gruentem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

Postremo Societas, pœnarum quas obeat mensuram non habet omnibus communem. Melchior Voletus Lutheranus ministeriarcha, & qui ex eius debacchatione idem exscripsere, Societatis partes faciunt omnino duas, vnam Carnificum, aliam damnatorum; illam infamiam, hanc sceleratorum: huius dicti fidem vt faciant, fabulantur apud nos in Collegiis subterraneos haberi specus situ, & tenebris horridos, in quos secreti descendant aditus; illic barbara quæuis cruciandi genera haberi, ferrum, ignes, fidiculas, eculos, taureas, catenas, vngulas, forcipes, & quid non: ad salutandum, cui mala quisquis in eos aduenerit domesticos inferos illic è nostris carnifices agere, personarique vestibus, & laruis ad terrorem mire formidabilibus: cruciandos quoque de nostris esse, & alios fustibus contundi, distorqueri aliis brachia, commissuras luxari, aqua congelata, & feruente perfundi; omnes miris scilicet modis, & comibus excipi, nec fas cuiquam illorum propterea, vitam motu testari, nedum suspiriis dolori aditum laxare; nam vt pullos aquilæ ad solem; sic Societatem suas ad ignem, & tormenta, proles legitimas probare. Hoc porro examen decretorium esse professionis conferendæ, vel negandæ, missionis ad conuertendos hæreticos, & ethnicos, cum Ordinis gloria obeundæ; inde enim producti, velut è schola gladiatoria, assuetique ad batuendum cum ipsa morte, vbi postea cum illa serio pugnandum, eam tam nihili faciunt, vt inserto quoque in laqueum collo de patibulo prædicent, & medio in rogo cantent. Aliorum pectus angustius, inde id saltem lucrifacit, vt quod inest regulis durius, pro ludo habeant, illam maximè obedientiam ad iubentium nutus semper expeditam. Hæc iste de nobis hæreticus commenta somniat. Alij vero prorsus contraria: domos nostras Elisijs esse, spinam in iis videri nullam, quæ leui aliqua punctione, pœnitentiæ index fiat. Degere nos ab rebus omnibus commodissimè instructos, domi ac foris deliciari nos, spirare ambarum, & melle disfluere. Ita nos hic spinis, rosas alius coronat, sitque sua cuique libido styli, scribendi de nobis arbitra, vt è quolibet saxo sculptor quiuis pro ingenio suo bestiam effingit, aut Deum. Esto, & sua sit omnibus fingendi licentia; sic tamen ex vero res habet. Aliud est religiosam familiam asperis, seu pœnitentiis carere, aliud earum mensuram non habere communem omnibus, singulis æqualiter diuisam. Prius illud planè Ordo nullus in Ecclesia admittit; secundum Societatis est, atque in eum quem ambit scopum sapientissimè prouisum, Deo legislatorem sanctum ad hoc decernendum, & scribendum mouente. Nec enim longa tritum experientia latere poterat, quid & quantum conferrent hæc pœnæ ad altam virtutem, quive esse deberet illarum modus; nec tam parum consultè, pietatem heroicam suis designabat, vt omitteret vias indicare, ad eam maxime opportunas: Societati ergo afflictationes imperauit, sed quas instituti finis, præpositorum iudicium & cuiusque vires metirentur, nec iubere aliud prudenter valuit; vnos enim illarum vetuit vsus immodicos (qui tum forent si susciperentur inuitis præpositis, si iuuandis animis

XII.

Cur Societas communem omnibus afflictationum mensuram nõ habeat, sed viribus singularum cõgruentem.

animis obessent, si iusto grauius corpus attererent) cætera quæ ad illas spectant Societati reliquit integra, cuius regulæ profecto, satis non fecerit qui asperitates eiusmodi, infra valetudinis suæ modum, & iniuncti officij necessarias facultates metiri sibi statuerit. Patebunt hæc euidentius ipsis rebus cum Deo dante tot illos memorabo, quibus in Societate dum viuerent asperitas hæc fuit peramica & familiaris: iam quod bonum factum fundatoris edicto succini deceat, quo tribus iis quas dixi regulis vsus exterioris pœnitentiæ circumscripsit; quodque ad hoc etiam spectarij quæ illo adhuc superstite Iulius III. Societatem approbans sic pronuntiauit: *nihil quod pium sanctumque non sit, in dicta Societate, eiusque laudabilibus institutis reperiri; non est operosum asserere.* Has siquidem afflictationes cum viæ sint quædam ad eum finem in quem per se possunt aliquid prodessè, (possunt autem vt valetudini potio medica; & solutio crediti, debentis libertati) ex fine præcipuo censerî oportuit, in quem collineant, vt & alia omnia, quibus ad nostram, proximorumque salutem conamur præsidia, cum earum præsertim fructus, longe iis cedant, quos *diuinissimos*, ex fine S. Dionysius ait existerè: sanctè igitur Constituit Ignatius dum ait, *Corporis castigatio immoderata esse non debet, nec indiscreta, in vigiliis, & abstinentiis, & aliis pœnitentiis externis, ac laboribus quæ & nocumentum asserre, & maiora bona impedire solent.* Valètque hæc ratio in iis corporis vexationibus quæ latent, sed est eadem plane in aliis etiam, quæ se in publicum proferunt, vt est solitudo, asperitas vestium, & his similia, vsitatum enim viuendi morem, formamque vestium, ad familiarem, & vtilem cum hominibus consuetudinem feliciter cedere, non est pluribus disputandum, nisi quis ambigit, an Dei filius ad hoc homo factus, vt homines sibi, hoc est veræ salutis assereret, vias ad hoc inierit, omnium maxime certas, & congruas. Ex quo S. Thomas pressim respondet quærentibus, fueritne conducibilis Christum cultu austero victuque incedere, an vero communi & familiari? negat enim fuisse: nam *qui cum aliquibus conuersatur, conuenientissimum est, vt se eis in conuersatione conformet secundum illud Apostoli, prima ad Corinthios nono; Omnibus omnia factus sum, & idè conuenientissimum fuit vt Christus, in cibo, & potu communiter se sicut alij haberet.* Quod in vestium modo, tanto verius est, quanto fidelius, intuituum oculis, interpretantur illius qui eo vtitur interiora placita, & sensus. Verum quod Christus, nec mensa in speciem austera, nec veste sit vsus, haud illam propterea reiecit velut parum aptam hominibus ad se reuocandis; cum in prodromo suo Ioanne Baptista hæc illi placuerit, qui eremum incoluit, & induebatur camelorum fetis pungentibus, & *non manducans, neque bibens*, est dictus; etsi enim fere pelliciuntur homines amabilitate, quæ se naturæ accommodans, instar hami capiendam se præbet vt capiat. Sunt tamen quos rapit admirabilitas, quæ de rerum insolentia nascitur, raram sanctitatis imaginem, horrore vestium, & ieiuniorum præferente. Quare alio loco S. Thomas *Dupliciter homines attrahun-*

tur ad bonam vitam, quidam enim per speciem sanctitatis, alij per viam familiaritatis. Dominus autem, & Ioannes diuiserunt sibi duas vias. Ioannes, imo Dominus per Ioannem elegit sibi viam austeritatis; pro se elegit viam lenitatis. Non diffundo latius hoc caput sanctorum sententiis; dumtaxat moneo Deum præter dona humanis superiora, solitum etiam, suauitatem quandam morum, affabilem & comem, suppeditare delectis ab se hominibus ad opem animis ferendam; ob quam charitatis vim rapacem, sanctamque pellectam, id sibi non falso arrogent, quod Nazianzenus de seipso narrat, nempe cum prodiret Constantinopoli ad dicendum, concurrisse populum ad amicam vocem, nec secus ab ore dicentis pendere solitos; quam congesti ex ferro annuli, qui admoto magneti confertim insiliunt; remotioribus sic propiores urgentibus, vt promillæ ex iis catenæ pendeant, vno amoris indeprehenso nexu, affabre contextæ. Eodem modo inquit, erga me affecti esse videmini, nam & ex me pendetis, & alij ex aliis, muno nexu coherentes, & omnes ex Deo, de quo, & in quem omnia. Talem, vt alios taceam, fuisse nouimus Orientis Apostolum Franciscum Xauerium, præter sanctimoniam sublimem, ea præditum amabilitate, vt occulto quodam (ita dicitabant) ingenij philtro, accedentes sibi adiungeret, quare Deo interdum vocante, & necessitate barbarorum, sedem vertere compulsus, clam noctu id facere cogebatur, vt se maturè præoccupatis complexibus, precibus, lacrymis suorum extricaret, sic enim ipse de se scribit, & quod mirabilis est, ait de monacho iuvene sancto, Chrylostomus (quibus putes Franciscum Xauerium ab eo describi.) *Exteriore quidem cultu nihil à cæteris differre videbatur, non enim agrestibus, vel incomptis erat moribus, non comanegligentia, non amictus vilitate nobilis, sed erat communis habitu, veste, aspectu, & cæteris omnibus, quibus ex rebus factum est vt facilius plurimos intra retia sua includeret, cum haberet inuifecus incredibilem sapientiam.* Generatim autem de hoc in scopum Societatis, vitæ vsu, Louanientis Cancellarius Ruardus Taper post explicatas in auditorio frequenti causas, huius, in speciem communis, nostræ viuendi rationis, notatosque illius successus, eximie conclusit. *Omnia propemodum sunt communia, sed interim perducunt ad maxima.* Qui genuinus est instituti finis, & nostræ huiusce regulæ scopus verus. Iam diuersa cum sit affligendi sui mensura iis adhibenda qui ex officio aliis laborant, ab ea quam adhibent, qui sibi vnus & serunt, & metunt; ne quem amor proprii, commodi sibi faceret iusto mitiorem; aut truciorem feruentius suimet odium, tenendæ iudices mediocritatis S. Ignatius eos qui præsent assignauit, qui spontaneas suorum pœnas sic attemperarent eorum viribus, & Societatis scopo, vt iis noxiæ non essent, huic plurimum conferrent, atque hoc illarum peculiarem nobis ysum ab eo discriminat, qui est cæteris ordinibus communis, quod ij scripta, nos viuæ regula; ij æqualiter singulis, nos pro portione illum dimittitur. Quod omnino rem accuratius pendenti facile cernetur, ægrè aliter decerni potuisse; ferè si quidem maxime vtilis ad ministeria publica salu-

Lib. 3 aduer.
sus vitup. vi-
ta mon.

Cassiod. l. 5.
ep. 5. & l. 4.
ep. 47.

tis alienæ, ferendis asperitatibus corporis, ob attritas vires longinquitate studiorum, & valetudinem excelsam, ineptiores sunt, quàm alij robustiori sanitate, sed ingenij donis non æquè ornati, ex quo fit vt isti vix pondus sentiant quod foret illis intolerabile. Ne barbaros quidem natura voluit æquitatem hanc animantibus negare, & eas impari publicis commodis onere premere. Ultra libras centum equis cursorijs ne quis imponeret Theodoricus pœna sanxit; *Nimis enim absurdum est, inquit, vt à quo celeritas exigitur, magnis ponderibus opprimatur.* Sed hic minimè omittendum de regulis aliquot, extra corpus Constitutionum repertis, caractere autographo sancti fundatoris, quoad easdem afflictationes. 1. nimirum si pulsū prauorum affectuum insolenti, animam ad scelus cacodæmon proriter; remedijs quoque insolitis spontaneæ afflictationis, præter consuetas repellendum. 2. si parum domiti naturæ impetus, verba facta à nobis frequenter excutiant, ab eo quod profitemur aliena, tandiu esse durius castigandos, dum prorsus nobis obtemperent, sua etiam lapsui cui libet taxata pœna. 3. de more præterea sanctorum veteri, in cilicio, & inedia, precando, vigilandoque Deo prosternamur vbi necessitates publicæ incumbunt, vel priuati boni nobis ab eo impetrandi. 4. ex duplici afflictationum genere, præferendas esse, quæ sensum inferunt actiorem, sed damnum leuius, his enim corpus molestius, & durabilius affligi, cum è contrario quæ minori sensu valetudini multum officiant; & leuius crucient, & fracta breui sanitate citius fiant intolerabiles. 5. debere nobis corporis excusationes semper esse suspectas, quippe fugam laboris, ficta debilitate virium prætexere soliti: quare dum molestiam queritur, non esse lactandum spe vlla liberationis, sed mutatione æqualis molestiæ eludendum. 6. haud paulo ardentius insistendum interiori homini domando, quàm corpori; & frangendis animi, motibus, quàm ossibus; ac licet vtrique danda opera sit, verum priori illi, præcipuè, perpetuò, atque ab omnibus; alteri vero quantum & rerum, & personæ, & temporis conditio exigit. Cui pulchrè concinit quod Henrico IV. Galliarum regi vir cordatæ virtutis Chartusianus Monachus respondit, interroganti, quid esset discriminis inter asperitatem Iesuitæ, & Chartusiani? quod hic, inquit, corpore macerando, animum Deo subdit; ille frangendo animo, corpus obsequi Deo cogit.

XIII.

Societatis In-
stitutum stri-
ctioris esse
Regula.

Stabilità pœnitentiæ mensurâ, quam palam fecimus in Societate non debuisse omnibus præscribi æqualem, videndum superest, num propterea laxiorem, an austeram, strictæque regulæ censei Societatem oporteat. Qua in re id primum dici potest, religiosos ordines inter se collatos, alios alijs plus minus præcellere, cum insit cuique aliquid singulare quod cæteri minimè profitentur. Deinde austeram quæ dicuntur, non circumscribi rebus quæ corpus cruciant; sed austeriora esse longèque grauiora quæ se intro in animum penetrant. In his Societas cuiusmodi sit, ex paucis ostendo disciplinæ illius capitibus, quæ non habent solum Constitutiones velut sepulchro reconditam, sed viuaci obseruatione Dei gratia omnes tenent quotquot